UAB
Universitat Autònoma de Barcelona

Dipòsit digital de documents de la UAB

This is the **published version** of the bachelor thesis:

Serrasolses Alemany, Jana. *La manosfera com a espai de socialització masculina : anàlisi dels seus discursos i proposta d'un recurs socioeducatiu*. Treball de Final de Grau (Universitat Autònoma de Barcelona), 2026 (Educació social). 49 pàg.

This version is available at https://ddd.uab.cat/record/336471

under the terms of the CC BY-SA license.

Universitat Autònoma de Barcelona

TREBALL DE FI DE GRAU

La manosfera com a espai de socialització masculina

Anàlisi dels seus discursos i proposta d'un recurs socioeducatiu

Autora: Jana Serrasolses Alemany

Grau en Educació Social

Tutora: Paloma Fernanda Sepulveda Parrini

Departament de Teories de l'Educació i Pedagogia Social

1 de juny de 2026

Convocatòria de juny de 2026

RESUM

La manosfera és un ecosistema digital heterogeni format per comunitats masculinistes que comparteixen discursos antifeministes i narratives de greuge masculí. En un context de transformacions en l'ordre de gènere i d'expansió de les plataformes digitals, aquest fenomen ha emergit com un espai de socialització masculina amb una capacitat creixent d'atracció entre els joves. Malgrat l'augment de la recerca sobre la temàtica, la literatura presenta buits significatius: predominen els estudis descriptius i analítics, mentre que les propostes d'intervenció socioeducativa sistematitzades són escasses, i el paper específic de l'educació social resta poc desenvolupat. Aquest treball té com a objectiu analitzar com la manosfera contribueix a la construcció de models de masculinitat en joves i dissenyar un recurs socioeducatiu per sensibilitzar i capacitar educadores socials per comprendre, detectar i intervenir davant aquest fenomen. A partir d'una metodologia qualitativa basada en la revisió de la literatura, s'ha construït un marc teòric que aborda les masculinitats, les subcultures de la manosfera, les lògiques algorítmiques i el paper de l'educació. Com a resultat, s'ha dissenyat un recurs interactiu introductori creat amb Genially, estructurat en quatre pilars: masculinitat hegemònica, socialització de gènere digital, arquitectura algorítmica i paper de l'educació. El recurs té un caràcter accessible i divulgatiu, orientat a professionals sense coneixements previs sobre el fenomen.

Paraules clau: manosfera, masculinitat hegemònica, socialització digital, educació social, recursos socioeducatius.

RESUMEN

La manosfera es un ecosistema digital heterogéneo formado por comunidades masculinistas que comparten discursos antifeministas y narrativas de agravio masculino. En un contexto de transformaciones en el orden de género y de expansión de las plataformas digitales, este fenómeno ha emergido como un espacio de socialización masculina con una creciente capacidad de atracción entre los jóvenes. A pesar del aumento de la investigación sobre la temática, la literatura presenta vacíos significativos: predominan los estudios descriptivos y analíticos, mientras que las propuestas de intervención socioeducativa sistematizadas son escasas, y el papel

específico de la educación social permanece poco desarrollado. Este trabajo tiene como objetivo analizar cómo la manosfera contribuye a la construcción de modelos de masculinidad en jóvenes y diseñar un recurso socioeducativo para sensibilizar y capacitar a educadoras sociales para comprender, detectar e intervenir ante este fenómeno. A partir de una metodología cualitativa basada en la revisión de la literatura, se ha construido un marco teórico que aborda las masculinidades, las subculturas de la manosfera, las lógicas algorítmicas y el papel de la educación. Como resultado, se ha diseñado un recurso interactivo introductorio creado con Genially, estructurado en cuatro pilares: masculinidad hegemónica, socialización de género digital, arquitectura algorítmica y papel de la educación. El recurso tiene un carácter accesible y divulgativo, orientado a profesionales sin conocimientos previos sobre el fenómeno.

Palabras clave: manosfera, masculinidad hegemónica, socialización digital, educación social, recursos socioeducativos.

ABSTRACT

The manosphere is a heterogeneous digital ecosystem made up of masculinist communities that share anti-feminist discourses and narratives of male grievance. In a context of transformations in the gender order and the expansion of digital platforms, this phenomenon has emerged as a space of masculine socialisation with a growing capacity to attract young people. Despite increasing research on the subject, the literature presents significant gaps: descriptive and analytical studies predominate, while systematised socio-educational intervention proposals are scarce, and the specific role of social education remains underdeveloped. This work aims to analyse how the manosphere contributes to the construction of masculinity models among young people and to design a socio-educational resource to raise awareness and equip social educators to understand, identify and intervene in response to this phenomenon. Drawing on a qualitative methodology based on a literature review, a theoretical framework has been developed addressing masculinities, manosphere subcultures, algorithmic logics and the role of education. As a result, an introductory interactive resource was designed using Genially, structured around four pillars: hegemonic masculinity, digital gender socialisation, algorithmic architecture and the

role of education. The resource is accessible and informative in nature, aimed at professionals with no prior knowledge of the phenomenon.

Keywords: manosphere, hegemonic masculinity, digital socialisation, social education, socio-educational resources.

ÍNDEX

1. Introducció 7

2. Objectius 9

3. Marc teòric 10

3.1 Masculinitats i socialització de gènere 10

3.2 Manosfera i comunitats digitals antifeministes 12

3.3 Subcultures 14

3.4 Violències simbòliques i discursives 17

3.5 Paper de l'educació 18

3.6 Propostes socioeducatives 20

3.7. Valoració del marc teòric 22

4. Metodologia de la recerca 24

5. Disseny i contextualització 26

5.1 Justificació 26

5.2 Objectius 26

5.3 Possible implementació 27

6. Resultats 32

6.1 Recurs interactiu 32

6.1.1 Estructura i contingut del recurs 32

7. Conclusions 38

8. Referències bibliogràfiques 41

8.1 Ús de la Intel·ligència Artificial 45

9. Annexos 46

9.1 Annex 1 46

9.2 Annex 2 48

Índex de taules

Taula 1 29

1. Introducció

En el context digital contemporani, les xarxes socials i les plataformes en línia han esdevingut espais centrals en la construcció de la identitat juvenil. En aquest escenari, la socialització de gènere no es produeix únicament a través d'institucions tradicionals com la família o l'escola, sinó que també té lloc a les comunitats digitals que configuren relats, referents i models de masculinitat (Connell, 2005; García-Mingo i Díaz-Fernández, 2022; Delgado Ontivero i Sánchez-Sicilia, 2023; Muñoz-Saavedra i Bär Kwast, 2025). Entre aquestes, la manosfera ha emergit de forma exponencial, especialment pel seu impacte en la construcció de discursos antifeministes i en la configuració de comunitats masculines en línia.

La manosfera s'entén com un ecosistema digital heterogeni, descentralitzat i en constant transformació, format per diverses subcultures que comparteixen una oposició al feminisme i una narrativa de greuge masculí (Díaz-Fernández et al., 2023; García-Mingo et al., 2022; Bernárdez-Rodal et al., 2025). A part de ser un espai de producció ideològica, funciona també com un entorn de socialització masculina on es construeixen significats compartits sobre què implica "ser home" en un context percebut de crisi de la masculinitat (García-Mingo et al., 2022; Muñoz-Saavedra i Bär Kwast, 2025). Aquestes comunitats ofereixen no només discursos, sinó també sentiment de pertinença, validació emocional i explicacions simplificades del malestar masculí, fet que contribueix a la seva capacitat d'atracció entre els joves.

Aquest fenomen s'emmarca en un context de transformacions socials, econòmiques i polítiques vinculades a les darreres onades feministes i als canvis en l'ordre de gènere, que des de la manosfera s'interpreten com una amenaça als privilegis masculins (García-Mingo i Díaz-Fernández, 2022; Delgado Ontivero, 2023; Bernárdez-Rodal et al., 2025). A més, les lògiques pròpies de les plataformes digitals (els algoritmes, la viralització de continguts i la cultura del mem) faciliten la difusió i normalització de discursos misògins, reforçant dinàmiques de cambra d'eco i processos de radicalització (Delgado Ontivero i Sánchez-Sicilia, 2023; Ávila Bravo-Villasante, 2024).

Tot i l'augment d'investigacions sobre la manosfera, la literatura encara presenta limitacions importants. Predominen els estudis de caràcter descriptiu i analític, centrats en la identificació de discursos i dinàmiques, mentre que les propostes d'intervenció o d'aplicació pràctica són escasses (García-Mingo i Díaz-Fernández, 2022; Bernárdez-Rodal et al., 2025; García-Mingo i Díaz-Fernández, 2023). Així mateix, el paper específic de l'educació social en l'abordatge d'aquest fenomen continua poc desenvolupat, malgrat que diverses autores assenyalen la necessitat de generar espais educatius que integrin pensament crític, dimensió emocional i construcció d'alternatives de pertinença (García-Mingo et al., 2022; Muñoz-Saavedra, 2025; Stahl et al., 2022).

En aquest context, la present proposta neix també d'una constatació pràctica: en parlar del tema amb persones de l'entorn proper, moltes d'elles desconeixien què era la manosfera, com funciona o quines repercussions té. Aquesta manca de coneixement generalitzat reforça la necessitat de disposar d'eines accessibles que permetin a les professionals de l'educació social comprendre el fenomen abans d'intervenir-hi. Per aquest motiu, el recurs socioeducatiu dissenyat té un caràcter introductori i divulgatiu: vol ser un punt de partida clar i accessible, que no pressuposi cap coneixement previ i que acompanyi les educadores en un primer acostament crític a la manosfera.

Així, el present treball té com a objectiu analitzar com la manosfera contribueix a la construcció de models de masculinitat en joves i plantejar una proposta de recurs socioeducatiu orientada a sensibilitzar i capacitar educadores socials per comprendre, detectar i intervenir davant la socialització masculina vinculada a la manosfera, integrant la perspectiva de gènere, l'alfabetització digital crítica i el treball socioafectiu.

2. Objectius

En relació amb els objectius del treball, en base del plantejament establert a l'apartat anterior, s'han delimitat un seguit d'objectius.

Com a objectiu general del treball, es proposa el següent:

> *Analitzar com la manosfera contribueix a la construcció de models de masculinitat en joves, per tal de plantejar una proposta d'un recurs socioeducatiu per sensibilitzar a educadores socials sobre la manosfera.*

Seguidament, per assolir aquest objectiu, es plantegen com a objectius específics:

- Identificar els discursos predominants dins la manosfera
- Analitzar com aquests discursos poden influir en les percepcions dels joves sobre la masculinitat.
- Reflexionar sobre el rol de l'educació social en la prevenció de discursos masclistes digitals.
- Dissenyar una proposta d'un recurs socioeducatiu per sensibilitzar i capacitar a educadores socials per respondre davant la socialització masculina vinculada a la manosfera.

3. Marc teòric

Aquest apartat pretén donar resposta als objectius específics d'identificar els discursos predominants dins la manosfera i analitzar com aquests influeixen en les percepcions dels joves sobre la masculinitat, analitzant la literatura científica sobre les masculinitats i la socialització de gènere, la manosfera, el paper de l'educació i les propostes socioeducatives.

3.1 Masculinitats i socialització de gènere

Per tal d'analitzar la construcció de la masculinitat en el context contemporani, és clau partir d'una aproximació teòrica que entengui el gènere com una construcció social i relacional. És per això que s'introdueix el concepte de masculinitat hegemònica, desenvolupat per Connell (2005), el qual parteix de la idea que no existeix una única masculinitat, sinó múltiples masculinitats configurades relacionalment dins d'un sistema de gènere. Això implica entendre la masculinitat no com una essència biològica ni un tret psicològic individual, sinó com una configuració de pràctiques socials situades històricament, vinculades al cos, el treball, la sexualitat, les emocions i el poder (Connell, 2005).

L'autor distingeix entre masculinitat hegemònica, subordinada, còmplice i marginada, mostrant que la jerarquia entre homes és constitutiva de l'ordre de gènere. La masculinitat hegemònica no és la més freqüent, sinó la que legitima la dominació masculina i la subordinació de les dones. Aquesta hegemonia no es basa únicament en la violència directa, sinó en el consens cultural i la legitimitat simbòlica.

Diversos autors assenyalen que aquest model normatiu està vinculat a estructures com el capitalisme i el patriarcat, que contribueixen a naturalitzar les jerarquies de gènere i la divisió sexual del treball (Connell, 2005; García-Mingo, Díaz-Fernández, i Tomás-Forte, 2022). En aquest sentit, les transformacions econòmiques, la precarització laboral i l'erosió del model de l'home proveïdor han contribuït a una percepció de "crisi de la masculinitat" (García-Mingo i Díaz-Fernández, 2022; Muñoz-Saavedra i Bär Kwast, 2025; Bernárdez-Rodal et al., 2025; Delgado Ontivero, 2023).

Tanmateix, les masculinitats digitals associades a la manosfera no poden entendre's com una simple reproducció mecànica de la masculinitat tradicional. Ging (2017) assenyala que aquestes presenten nous codis expressius (emocionalitat explícita, cultura del mem[1]), però continuen sostenint privilegis masculins. Per això, el concepte de masculinitat híbrida resulta més adequat: configuracions que aparenten innovació però rearticulen patrons de dominació (Ging, 2017; Delgado Ontivero i Sánchez-Sicilia, 2023).

Així, mentre Connell (2005) subratlla el caràcter històricament mòbil de l'hegemonia, Ging (2017) i García-Mingo et al. (2022) mostren com aquesta es reconfigura en entorns digitals mitjançant formes aparentment renovades però funcionalment conservadores.

En aquest sentit, la masculinitat hegemònica no només opera com un model normatiu abstracte, sinó que es reprodueix a través dels processos de socialització de gènere. És mitjançant aquests processos que els individus interioritzen expectatives, valors i pràctiques associades al fet de "ser home" (Connell, 2005). Així, la socialització de gènere actua com el mecanisme a través del qual la masculinitat hegemònica es transmet, es legitima i es reconfigura en diferents contextos socials.

Segons Connell (2005), la masculinitat es construeix a través de pràctiques socials i institucions com la família, l'escola o els mitjans. Tanmateix, en el context digital contemporani, la socialització de gènere s'articula cada vegada més a través de plataformes en línia, que funcionen com a espais centrals de construcció identitària juvenil (García-Mingo i Díaz-Fernández, 2022; Delgado Ontivero i Sánchez-Sicilia, 2023; Muñoz-Saavedra i Bär Kwast, 2025). La manosfera no és només un espai de producció ideològica antifeminista, sinó també un entorn de socialització masculina on es construeixen relats compartits sobre què significa "ser home" en un context percebut de crisi.

[1] Mem: Contingut de to humorístic, generalment una imatge, una frase o un vídeo, que s'escampa per les xarxes socials i és imitat, compartit o utilitzat per un gran nombre de persones (TERMCAT, s.d.).

Diversos autors coincideixen en què la dimensió afectiva és clau per entendre la seva capacitat d'atracció. La manosfera funciona com a espai on els homes troben consol, suport emocional i sentiment de pertinença, generant teixits afectius al voltant de la idea de crisi masculina (García-Mingo et al., 2022; García-Mingo i Díaz-Fernández, 2022; Muñoz-Saavedra i Bär Kwast, 2025). Aquestes comunitats operen com a càmeres d'eco en què les emocions (ràbia, frustració i ressentiment) actuen com a element cohesionador, prioritzant el benefici emocional de creure determinades narratives per sobre de la seva veracitat (García-Mingo et al., 2022; Ging, 2017). En aquest sentit, s'ha descrit la consolidació d'una "misogínia connectada" que es reforça a través de vincles afectius digitals (Nagle, 2017, citat a García-Mingo et al., 2022).

Alhora, aquests espais cobreixen un buit socioafectiu. La manosfera ofereix validació, escolta i certesa a joves que perceben desorientació davant les transformacions de gènere, proporcionant referents masculins i models d'èxit que combinen autosuficiència, rendiment i reafirmació identitària (García-Mingo et al., 2022; Muñoz-Saavedra i Bär Kwast, 2025). Aquesta funcionalitat social explica part de la seva consolidació i expansió. (García-Mingo i Díaz-Fernández, 2022; Bernárdez-Rodal et al., 2025).

3.2 Manosfera i comunitats digitals antifeministes

Un cop entès el marc conceptual de les masculinitats, cal situar l'objecte d'estudi central d'aquest treball: la manosfera. Sobre ella existeix un ampli consens definitori: és entesa com un conglomerat heterogeni de comunitats digitals masculinistes[2] que comparteixen discursos misògins i antifeministes (Díaz-Fernández et al., 2023; Delgado Ontivero i Sánchez-Sicilia, 2023; García-Mingo et al., 2022; Observatorio de Violencia Sexual, s.d.). S'identifica com un ecosistema descentralitzat, hipervinculat i en constant transformació (Bernárdez-Rodal et al., 2025; García-Mingo et al., 2022).

Bernárdez-Rodal et al. (2025) la defineixen com un entorn de radicalització progressiva on la frustració masculina es canalitza cap a discursos d'odi. Lacalle (2023) hi afegeix la dimensió deliberativa i de suport mutu i Muñoz-Saavedra i Bär

[2] Masculinista: defensor de la superioritat o dominació masculina (Merriam-Webster, s.d.).

Kwast (2025) subratllen la idea de “crisi de la masculinitat” com a eix articulador dels discursos neomasclistes.

Sorgiment i context espanyol

La literatura coincideix a situar l’emergència i consolidació de la manosfera en el marc de les transformacions sociopolítiques vinculades a la quarta onada feminista i al desplegament de polítiques d’igualtat, que han estat reinterpretades per sectors masculinitzats com una amenaça als seus privilegis (García-Mingo i Díaz-Fernández, 2022; Observatorio de Violencia Sexual, s.d.; Bernárdez-Rodal et al., 2025).

En el cas espanyol, el sorgiment i expansió de la manosfera s’estableix en un cicle de polarització política i reacció antifeminista que acompanya l’auge de l’extrema dreta i la popularització del concepte “ideologia de gènere” (Delgado Ontivero, 2023; García-Mingo i Díaz-Fernández; 2022, García-Mingo i Díaz-Fernández, 2023). La consolidació d’aquest ecosistema digital s’ha vist afavorida per la intersecció entre discursos antifeministes, nacionalistes i ultraconservadors, així com per l’ús intensiu de plataformes com YouTube, Twitter, Telegram o TikTok (Bernárdez-Rodal et al., 2025; García-Mingo i Díaz-Fernández, 2022).

A més, l’estructura pròpia de les plataformes digitals (algoritmes, monetització, cultura del mem i dinàmiques de viralització) ha facilitat la circulació i normalització de continguts misògins, convertint l’antifeminisme en un producte rendible i altament difusible (Delgado Ontivero i Sánchez-Sicilia, 2023; Muñoz-Saavedra i Bär Kwast, 2025). En aquest sentit, la manosfera no emergeix només com a reacció ideològica, sinó com a fenomen inserit en l’economia política de les plataformes.

Estructura i funcionament

La manosfera s’organitza com un ecosistema digital descentralitzat que combina fòrums, xarxes socials i plataformes de vídeo (YouTube, Twitter, TikTok, Reddit o Telegram) configurant una xarxa densa d’espais interconnectats (García-Mingo i Díaz-Fernández, 2022; Bernárdez-Rodal et al., 2025). Aquesta estructura integra tant espais oberts i de gran visibilitat com entorns més opacs o semitancats, fet que permet simultàniament captar nous públics i reforçar comunitats internes (Lacalle, 2023).

El funcionament d'aquest ecosistema està fortament condicionat per les lògiques algorítmiques de les plataformes. Tal com mostren Ávila Bravo-Villasante (2024) i García-Mingo et al. (2022), espais com Reddit tendeixen a afavorir dinàmiques de cambra d'eco mitjançant sistemes de votació, recomanació i jerarquització de continguts que amplifiquen les opinions majoritàries dins de cada comunitat. La priorització de contingut polèmic o emocionalment intens, que genera més interacció, contribueix a reforçar creences prèvies i a intensificar processos de radicalització progressiva.

Aquesta algoritmització no només ordena la informació, sinó que estructura les relacions socials i afectives dins de la plataforma. En reforçar la visibilitat dels continguts més compartits o controvertits, els algoritmes contribueixen a consolidar relats homogenis i a reduir l'exposició a perspectives divergents, afavorint la polarització (Ávila Bravo-Villasante, 2024 i García-Mingo et al., 2022). D'aquesta manera, la radicalització no es produeix únicament per l'adhesió ideològica individual, sinó també pels sistemes tècnics que condicionen la circulació del discurs.

En aquest context, la cultura del mem esdevé un mecanisme central de circulació ideològica. Delgado Ontivero i Sánchez-Sicilia (2023) documenten com l'ús de mems, l'humor i l'anonimat facilita la viralització de continguts misògins i antifeministes, sovint sota una aparença irònica o humorística que dificulta la seva problematització. Aquestes estratègies comunicatives permeten difondre idees simplificades, generar complicitat grupal i mantenir una certa impunitat discursiva. Lluny de fomentar el debat racional, aquesta dinàmica reforça la cohesió interna i la polarització afectiva.

3.3 Subcultures

Com ja s'ha mencionat anteriorment, la literatura identifica la manosfera com un ecosistema heterogeni i en aquest coexisteixen diverses subcultures que, malgrat les seves diferències, comparteixen una narrativa comuna de greuge masculí i oposició al feminisme (García-Mingo et al., 2022; Delgado Ontivero i Sánchez-Sicilia, 2023; Ging, 2017; Bernárdez-Rodal et al., 2025).

Men's Rights Activists (MRA)

Els MRA es defineixen com a activistes pels "drets dels homes" que sostenen que els homes són discriminats per les polítiques d'igualtat i les lleis de violència de gènere. Segons Ging (2017) i García-Mingo et al. (2022), articulen un discurs de victimització masculina basat en la idea que el feminisme ha generat una situació de desavantatge legal i social per als homes. Delgado Ontivero i Sánchez-Sicilia (2023) assenyalen que utilitzen intensament estratègies digitals (mems, troleig i viralització) per difondre aquestes narratives.

Pick-Up Artists (PUA)

Els PUA centren la seva activitat en l'ensenyament de tècniques de seducció dirigides a maximitzar l'èxit heterosexual masculí. Segons Ging (2017) i García-Mingo et al. (2022), parteixen d'una concepció instrumental de les relacions afectives i sexuals, basada en jerarquies de valor sexual i en la idea que les dones són manipulables mitjançant estratègies psicològiques. Tot i que el seu discurs no sempre és explícitament polític, contribueix a reproduir imaginaris de dominació i cosificació femenina (Delgado Ontivero i Sánchez-Sicilia, 2023).

Men Going Their Own Way (MGTOW)

Els MGTOW defensen que els homes han d'"anar pel seu propi camí", evitant el matrimoni i les relacions estables amb dones, ja que consideren que el sistema legal i social està esbiaixat en contra seva (Ging, 2017; García-Mingo et al., 2022). Comparteixen amb els MRA la idea de discriminació estructural masculina, però proposen com a resposta la retirada del contracte social heterosexual més que la confrontació política directa.

Incels (Involuntary Celibates)

Els *Incels* es defineixen com a homes que es consideren involuntàriament cèlibes i que atribueixen la seva manca de relacions afectives o sexuals a l'hipergàmia femenina[3] i a un sistema que, segons ells, privilegia homes físicament atractius (*Chads*) (Ging, 2017; García-Mingo et al., 2022). La literatura destaca que aquesta

[3] Hipergàmia femenina: concepte que sosté que les dones únicament busquen parella sexual en algú amb un estatus social més elevat (García-Mingo et al., 2022).

subcultura presenta nivells elevats de ressentiment i misogínia, i que construeix una identitat col·lectiva basada en la frustració i la fatalitat (Bernárdez-Rodal et al., 2025; García-Mingo i Díaz-Fernández, 2023). Són la comunitat més violenta i radical de la manosfera i creuen en l'existència d'un dret natural masculí a tenir sexe amb les dones (Varela Menéndez, N.,2024). Tot i que la majoria de la violència exercida pels *Incels* es reprodueix per vies digitals, s'han produït atacs físics contra dones, com a Plymouth, Anglaterra, on un home va assassinar a cinc persones, incloent a la seva mare (García-Mingo i Díaz Fernández, 2022).

YouTubers i creadors de contingut antifeminista

En el context espanyol, diversos autors assenyalen el paper central dels youtubers i influencers antifeministes com a nodes articuladors de l'ecosistema manosfèric (García-Mingo i Díaz Fernández, 2022; Muñoz-Saavedra i Bär Kwast, 2025; Bernárdez Rodal et al., 2025). A diferència d'altres subcultures més tancades, aquests creadors operen en plataformes massives i combinen entreteniment, opinió política i construcció identitària. Muñoz-Saavedra i Bär Kwast (2025) destaquen que estableixen vincles emocionals amb audiències juvenils, oferint referents masculins i narratives de crisi que connecten amb experiències de desorientació o malestar.

Similituds i diferències

Malgrat les diferències estratègiques de les diferents subcultures, totes comparteixen:

- una narrativa de greuge i victimització masculina
- la identificació del feminisme com a causa de la pèrdua de privilegis
- la construcció de comunitats digitals basades en la validació emocional
- l'ús intensiu de plataformes, mems i dinàmiques de viralització

(Ging, 2017; García-Mingo et al., 2022; Delgado Ontivero i Sánchez-Sicilia, 2023; Bernárdez-Rodal et al., 2025).

Les diferències principals resideixen en el grau d'organització política, el nivell d'hostilitat explícita i l'estratègia adoptada (confrontació, mercantilització de la seducció, retirada o producció de contingut massiu). No obstant això, la literatura

coincideix a considerar-les parts interconnectades d'un mateix ecosistema ideològic que es retroalimenta discursivament (García-Mingo et al., 2022; García-Mingo i Díaz-Fernández, 2023).

Posicionament personal

Cal situar aquestes subcultures en el seu context d'origen per comprendre millor la seva naturalesa. La majoria neixen en l'àmbit anglosaxó, principalment als Estats Units i al Regne Unit, i es desenvolupen en plataformes com Reddit o YouTube, on la moderació de continguts ha estat històricament poc restrictiva (Ging, 2017; Delgado Ontivero i Sánchez-Sicilia, 2023). Això implica que quan arriben al context espanyol o català ja porten incorporada una càrrega ideològica i un vocabulari propi, com: *incel*, *chad*, *red pill*, que actua com a element d'identitat grupal i dificulta la detecció per part de les professionals (García-Mingo et al., 2022).

Des del meu posicionament com a futura educadora social i com a dona, puc arribar a entendre que homes que se senten perduts o desorientats davant dels canvis en els models de gènere busquin comunitats on trobar suport i validació emocional. Tanmateix, el que m'ha sorprès al llarg d'aquesta recerca és fins a quin punt aquests espais poden derivar cap a nivells de violència i radicalització extrems (Bernárdez-Rodal et al., 2025; García-Mingo i Díaz-Fernández, 2023). Considero que aquests discursos, malgrat presentar-se sovint com a moviments d'alliberament masculí o de defensa de drets, reprodueixen i legitimen la misogínia de forma sistemàtica. La idea de "greuge masculí" no respon a una opressió estructural real, sinó a la resistència davant la pèrdua de privilegis històrics (Delgado Ontivero, 2023; Varela Menéndez, 2024). A més, el que pot semblar una simple comunitat en línia té la capacitat de convertir-se en una porta d'entrada cap a discursos cada vegada més radicals i violents. El pas d'una subcultura a una altra (dels MRA als *Incels*, per exemple) no és un salt brusc, sinó un procés gradual que es produeix de forma quasi imperceptible dins del mateix ecosistema (García-Mingo et al., 2022; Ávila Bravo-Villasante, 2024).

3.4 Violències simbòliques i discursives

Diversos autors coincideixen que la manosfera produeix i viralitza misogínia i violència simbòlica (García-Mingo i Díaz-Fernández, 2023; Observatorio de Violencia Sexual,

s.d.). El troleig de gènere (García Mingo et al., 2022) s'identifica com a estratègia per frenar avenços feministes. A diferència d'altres violències, la digital es veu amplificada per l'algoritmització i la mercantilització de continguts, convertint la misogínia en mercaderia rendible (Muñoz-Saavedra i Bär Kwast, 2025; Ávila Bravo-Villasante, 2024).

A més, la ciberviolència misògina presenta característiques específiques: anonimat, difusió massiva, permanència digital i facilitat d'accés a la informació. Aquestes particularitats faciliten la coordinació per a l'assetjament (Delgado Ontivero i Sánchez-Sicilia, 2023). En aquest sentit, la viralització de continguts i el paper d'alguns influencers antifeministes contribueixen a amplificar aquestes dinàmiques, ja que no només difonen discursos misògins sinó que també poden assenyalar públicament dones concretes, afavorint processos de persecució digital col·lectiu (Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, 2024). A Espanya hi ha hagut diverses campanyes de ciberassetjament contra casos particulars, entre les quals destaca la mobilització permanent contra Irene Montero qui recentment ha denunciat davant la Policia Nacional que ha rebut amenaces de mort per part d'una organització neonazi, qualificada de terrorista per l'FBI (Diari Ara, 2026).

3.5 Paper de l'educació

Davant d'un fenomen d'aquesta magnitud, la pregunta que inevitablement emergeix és: què podem fer des de l'educació? La literatura revisada coincideix a assenyalar que la resposta a la manosfera no pot limitar-se a la censura o a la desqualificació moral dels joves que hi participen. Es remarca que l'atractiu d'aquests espais està vinculat a la seva capacitat per oferir pertinença, validació i sentit davant el malestar masculí, fet que obliga a plantejar intervencions que abordin aquesta dimensió socioafectiva (García-Mingo et al., 2022; Muñoz-Saavedra, 2025; Ging, 2017).

En aquest marc, l'educació apareix en la literatura com un espai clau, però encara poc desenvolupat de manera sistemàtica. Muñoz-Saavedra (2025) i García-Mingo et al. (2022) assenyalen la necessitat d'impulsar processos d'alfabetització digital crítica que permetin als joves analitzar els discursos antifeministes, comprendre les lògiques algorítmiques i identificar estratègies de manipulació emocional. Tanmateix, aquests

autors també remarquen que no és suficient treballar només el pensament crític: cal generar espais de diàleg on els nois puguin expressar dubtes, inseguretats i frustracions sense que aquestes siguin immediatament captades per comunitats misògines.
En la mateixa línia, Stahl, Keddie i Adams (2022) proposen el concepte de *pedagogic discomfort*, que planteja la necessitat de crear situacions educatives que confrontin privilegis i desigualtats de gènere des d'una reflexió crítica guiada. Aquesta aproximació connecta amb la idea que l'educació ha d'anar més enllà de la transmissió de continguts i ha d'incidir en la revisió dels imaginaris de masculinitat.

Diversos informes insisteixen també en la necessitat d'educació sexual integral i formació específica del professorat per abordar la violència sexual digital i els discursos antifeministes (Federación Mujeres Jóvenes, 2024; Departament d'Educació i Formació Professional, s.d.). Això posa de manifest que, malgrat el reconeixement del problema, les propostes en la literatura sovint es formulen en forma de recomanacions generals i no com a models d'intervenció sistematitzats.

En aquest sentit, Rodríguez i Ortega (2023) proposen el desenvolupament de contranarratives i estratègies comunicatives específiques per desactivar discursos d'odi, mentre que García-Mingo i Díaz-Fernández (2023), subratllen la necessitat d'abordar les tecnocultures tòxiques des d'una perspectiva multidimensional que integri educació, regulació i intervenció comunitària.

Tanmateix, del conjunt de la literatura es desprèn un buit clar: el paper específic de l'educació social com a disciplina i pràctica professional està poc desenvolupat. Tot i que es reconeix la importància de generar espais de conversa, acompanyament i treball comunitari amb joves, hi ha una manca de propostes estructurades que integrin perspectiva de gènere, educació digital i treball socioafectiu de manera sistemàtica. La major part de les aportacions es presenten en forma de recomanacions o línies generals d'actuació, però no com a models consolidats d'intervenció. En aquesta direcció, Over et al. (2025) aporten la perspectiva del professorat com a agent clau en la detecció de la misogínia en línia: tot i percebre la influència d'aquests discursos en els joves, els professionals sovint no disposen de les eines ni la formació necessàries

per abordar-los, fet que reforça la necessitat de recursos formatius accessibles per a l'àmbit socioeducatiu.

Això obre una línia rellevant per a la recerca i la pràctica: aprofundir en com l'educació social pot intervenir en els processos de socialització masculina digital, treballant simultàniament la dimensió crítica (anàlisi de discursos), la dimensió emocional (gestió del malestar i la frustració) i la dimensió comunitària (construcció d'alternatives de pertinença no misògines). La necessitat d'aquest desenvolupament queda implícita en els treballs revisats, però encara no ha estat sistematitzada de manera extensa en la literatura disponible.

3.6 Propostes socioeducatives

Tal com s'ha assenyalat anteriorment, la major part de la recerca té un caràcter analític i descriptiu, que se centra en la identificació de discursos i processos de radicalització, però amb una escassa traducció en models d'intervenció aplicables (García-Mingo i Díaz-Fernández, 2022; Bernárdez-Rodal et al., 2025; García-Mingo i Díaz-Fernández, 2023). Malgrat això, en el context espanyol existeixen diverses iniciatives, recursos i línies d'actuació que permeten identificar alguns elements clau per a la intervenció socioeducativa.

En l'àmbit institucional, s'han desenvolupat materials orientats a la prevenció de les violències digitals masclistes, com la *Guia de la violència masclista digital: què és, com evitar-la i on denunciar-la*, impulsada pels Mossos d'Esquadra, que ofereix eines per a la detecció, prevenció i actuació davant situacions de ciberviolència (Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, 2022). Aquest tipus de recursos contribueixen a visibilitzar el fenomen i a proporcionar orientacions bàsiques, però se centren principalment en la resposta a la violència més que en els processos de socialització que la sustenten.

Paral·lelament, s'han impulsat projectes de recerca i divulgació que busquen analitzar i fer accessible el funcionament de la manosfera. En primer lloc, "La manosfera al descubierto" és un projecte del Lab de RTVE que analitza com el masclisme ha trobat en les xarxes socials un nou entorn i una narrativa renovada per difondre les seves

idees i estereotips (Radiotelevisión Española, s.d.). La iniciativa consta de diversos vídeos explicatius i una pàgina web interactiva que pretén submergir-se i analitzar la manosfera amb una mirada crítica (Radiotelevisión Española, s.f,). En segon lloc, trobem el projecte I+D+i "Manosfera en redes sociales y cultura del odio" (2023-2027), una investigació que té com a un dels objectius "Elaborar estrategias comunicativas y formativas para el empoderamiento de las niñas y de las mujeres, generando conciencia feminista mediante un proceso de alfabetización digital crítica sobre textos multimodales de las redes sociales" (Universidad Complutense de Madrid, 2023).

En l'àmbit socioeducatiu i comunitari, també es poden identificar iniciatives com el projecte Broders o el projecte UNA. El projecte Broders és un espai anònim per a nois i homes joves en què poder parlar, compartir idees, crear comunitat i demanar suport (Broders, s.d.). Es tracta d'un recurs que conté un fòrum on es poden realitzar consultes anònimes, un xat per parlar amb un voluntari especialitzat en acompanyament juvenil, una secció d'explicació de temes com la salut mental, les relacions, el sexe, entre d'altres; i l'opció de sol·licitar una trucada d'acompanyament psicològic. En una altra línia, el projecte UNA és un col·lectiu d'escriptura que investiga la cultura digital i la relació amb la tecnologia que ha publicat "Leia, Rihanna & Trump" un llibre divulgatiu de com el feminisme ha transformat la cultura pop i de com el masclisme reacciona al terror (Pantube, s.d.). Aquestes dues iniciatives apunten cap a la importància de generar espais de reflexió, diàleg i treball amb joves, tot i que la seva sistematització teòrica i metodològica és encara desigual.

Finalment, també existeixen cursos certificats específics sobre la manosfera com "Claus per Respondre a la Reacció Antifeminista: "Com Funciona la Manosfera", de la Universitat de Barcelona, que ofereix eines per entendre els discursos de la manosfera i contrarestar-los des de l'educació, l'àmbit comunitari i la comunicació (Universitat de Barcelona, s.d.). Tot i que es tracta d'un programa complet i alineat amb les necessitats detectades en la literatura, presenta certes limitacions des del punt de vista de l'accessibilitat. En ser una formació de pagament i amb una estructura específica, pot resultar poc accessible per a professionals de l'àmbit socioeducatiu que no disposin de recursos econòmics o temps per cursar-lo. Això posa de manifest la necessitat de generar recursos adaptables a diferents contextos professionals que permetin l'aproximació socioeducativa al fenomen de la manosfera.

En coherència amb el que assenyala la literatura, aquestes propostes comparteixen alguns elements comuns: la necessitat d'incorporar l'alfabetització digital crítica, d'abordar la dimensió socioafectiva de la socialització masculina i de generar espais de pertinença alternatius que no es basin en la misogínia (García-Mingo et al., 2022; Muñoz-Saavedra i Bär Kwast, 2025; Rodríguez i Ortega, 2023). Tanmateix, aquestes línies d'actuació apareixen sovint de manera fragmentària i no com a models integrats d'intervenció.

Així, es confirma el buit identificat en apartats anteriors: la manca de propostes socioeducatives sistematitzades que abordin de manera conjunta la dimensió crítica, emocional i comunitària de la socialització masculina digital. En aquest sentit, el present treball s'emmarca en aquesta necessitat, amb l'objectiu de traduir els plantejaments teòrics existents en una proposta operativa que permeti intervenir en aquest àmbit des de l'educació social.

3.7. Valoració del marc teòric

La literatura revisada coincideix a assenyalar que l'estudi de la manosfera i les comunitats digitals antifeministes és un camp relativament recent i encara en consolidació. Diversos autors indiquen que la recerca ha estat predominantment anglosaxona, centrada especialment en contextos nord-americans i britànics, mentre que l'àmbit iberoamericà i, concretament, l'espanyol, presenta un desenvolupament més incipient (Bonet Martí, 2020; García-Mingo i Díaz Fernández, 2022; Díaz Fernández, García-Mingo i Fuentes, 2023). Aquesta asimetria territorial genera la necessitat de produir coneixement situat que tingui en compte les particularitats sociopolítiques de l'Estat espanyol.

Al mateix temps, diversos informes i investigacions assenyalen que la manosfera s'ha estudiat sobretot des de perspectives descriptives o d'anàlisi del discurs, però encara hi ha dèficits en la comprensió profunda de les dinàmiques de socialització i dels processos de radicalització juvenil (García-Mingo i Díaz-Fernández 2023; Bernárdez Rodal et al., 2025). García-Mingo i Díaz-Fernández (2023) adverteixen que les tecnocultures tòxiques constitueixen una amenaça per a la democràcia digital, però

subratlla la manca d'estudis sistemàtics sobre el seu impacte real en les actituds i pràctiques dels joves.

A més, alguns treballs assenyalen la necessitat d'analitzar no només els discursos d'odi, sinó també les resistències, les contranarratives i les pràctiques de resposta social (Bernárdez Rodal et al., 2025; Rodríguez i Ortega, 2023). En aquest sentit, la recerca futura hauria d'explorar amb més profunditat les estratègies preventives i educatives, així com les formes d'intervenció comunitària, aspecte que encara apareix de manera fragmentària en la literatura.

4. Metodologia de la recerca

Aquest Treball de Fi de Grau (TFG) és de la tipologia creació i innovació, ja que es desenvolupa una proposta socioeducativa i per tal d'assolir els objectius del treball, la metodologia empleada és de caràcter qualitatiu, basada en la revisió de la literatura científica i de recursos socioeducatius existents. Aquesta metodologia ha permès construir el marc teòric sobre la manosfera com a espai de socialització masculina, així com fomentar la posterior proposta d'un recurs socioeducatiu.

La cerca bibliogràfica s'ha realitzat principalment a través de bases de dades acadèmiques com Scopus, Google Scholar i el cercador de la biblioteca de la UAB. Complementàriament, s'han incorporat referències obtingudes a partir de la revisió d'altres articles (estratègia "bola de neu") i recursos diversos com pàgines web i projectes relacionats amb la temàtica.

Pel que fa als criteris de cerca, s'han utilitzat paraules clau tant en castellà com en anglès, entre les quals destaquen: *manosfera / machosfera / manosphere, educació / educación / education, masculinitat / masculinidad / masculinity, joves / jóvenes / young*. Aquesta combinació ha permès accedir a estudis que aborden tant la conceptualització del fenomen com el seu impacte en la construcció de la masculinitat juvenil i en l'educació.

Per acotar la revisió s'han establert certs límits. En primer lloc, s'ha prioritzat la literatura publicada en els darrers deu anys, amb l'excepció d'algunes aportacions teòriques considerades fonamentals, com les de Connell (2005) i Ging (2017), que han estat incloses per la seva rellevància en la definició de les masculinitats i de la manosfera. En segon lloc, també s'ha intentat prioritzar estudis contextualitzats a l'Estat espanyol, tot i que també s'han incorporat investigacions anglosaxones per tal de fomentar la definició, el funcionament i l'estructura de la manosfera, així com alguns treballs específics sobre educació.

Els documents seleccionats es troben en català, castellà i anglès, fet que ha permès ampliar el ventall de perspectives analitzades. Després de revisar els estudis i propostes socioeducatives seleccionades, s'ha realitzat una anàlisi qualitativa dels

continguts amb l'objectiu d'identificar els principals discursos presents en la manosfera, comprendre el seu impacte en la construcció de la masculinitat en joves i identificar les propostes socioeducatives existents.

Com a grans resultats de la literatura revisada, s'observa una clara predominança d'estudis en el context anglosaxó, mentre que la producció en el context espanyol és encara limitada i sovint concentrada en pocs autors. Així mateix, les investigacions mostren un caràcter analític i descriptiu, centrades en la identificació de discursos i dinàmiques de la manosfera, però amb una escassa presència de propostes d'intervenció o aplicacions pràctiques. Pel que fa a les propostes socioeducatives, s'identifica l'existència d'iniciatives diverses en l'àmbit institucional, divulgatiu i comunitari, que contribueixen a la sensibilització, la prevenció de la violència digital i la generació d'espais de suport i reflexió per a joves. Tanmateix, aquestes propostes es caracteritzen sovint per un enfocament parcial: d'una banda, predominen els recursos centrats en la resposta a la violència i no tant en els processos de socialització que la sustenten; de l'altra, moltes iniciatives presenten una sistematització teòrica i metodològica limitada o una accessibilitat restringida.

Aquesta mancança reforça la necessitat de desenvolupar iniciatives socioeducatives que permetin treballar les masculinitats des d'una perspectiva crítica i transformadora, aspecte que es recull en la proposta d'un recurs d'aquest treball.

5. Disseny i contextualització

5.1 Justificació

En aquest apartat es dona resposta a un dels objectius del treball: presentar una proposta d'un recurs socioeducatiu digital i interactiu orientat a sensibilitzar i capacitar educadores socials sobre la manosfera.

Després de realitzar la revisió de la literatura, s'han assenyalat diversos elements claus, els quals evidencien la problemàtica del fenomen:

- La manosfera és un ecosistema digital antifeminista descentralitzat i en expansió.
- Funciona com a espai de socialització masculina digital, no només com a productor de discurs ideològic.
- La seva capacitat d'atracció està fortament vinculada a la dimensió afectiva i de pertinença.
- Les plataformes amplifiquen i normalitzen aquests continguts mitjançant lògiques algorítmiques i mercantilització.

Tanmateix, també s'identifiquen els següents buits:

1. Predomini d'estudis descriptius.
2. Manca de models sistematitzats d'intervenció educativa.
3. Escàs desenvolupament del paper específic de l'educació social

Per tant, el recurs pretén donar resposta a aquest buit i traduir el marc teòric existent en una eina operativa per a la pràctica socioeducativa.

5.2 Objectius

La proposta parteix de la constatació que la manosfera és un fenomen poc conegut sense gaires eines per identificar-lo i abordar-lo en la pràctica socioeducativa. Per tant, el recurs pretén facilitar una primera aproximació a la manosfera, el seu funcionament i les seves implicacions socioeducatives

Objectiu general:

Sensibilitzar i capacitar educadores socials per comprendre, detectar i intervenir davant la socialització masculina vinculada a la manosfera, integrant la perspectiva de gènere, l'alfabetització digital crítica i el treball socioafectiu.

Objectius específics:

1. Comprendre la manosfera com a fenomen estructural vinculat a la masculinitat hegemònica.
2. Identificar les seves subcultures i narratives.
3. Reconèixer els mecanismes algorítmics que amplifiquen aquests discursos.
4. Detectar situacions de risc en contextos socioeducatius.
5. Desenvolupar estratègies d'intervenció no punitives.
6. Generar espais alternatius de pertinença.

5.3 Possible implementació

El recurs socioeducatiu es planteja com una eina introductòria adreçada a educadores socials que treballen amb adolescents i joves. Aquesta elecció es fonamenta en el paper clau que tenen aquests professionals en els processos de socialització i construcció de la identitat. Per aquest motiu, els joves constitueixen el col·lectiu central d'intervenció, ja que es troben en una etapa clau per al desenvolupament de la masculinitat i són usuaris intensius d'entorns digitals, on es configuren gran part dels seus referents i relats identitaris (García-Mingo i Díaz-Fernández, 2022; Delgado Ontivero i Sánchez-Sicilia, 2023; Muñoz-Saavedra i Bär Kwast, 2025).

En aquest sentit, el recurs està pensat per aplicar-se en espais de formació professional formals, com: graus universitaris, formació contínua o cursos especialitzats. Es considera especialment útil en fases inicials de formació o quan emergeixen situacions en què les professionals detecten discursos antifeministes o canvis en les actituds dels joves, però no disposen de marcs interpretatius per comprendre'ls.

La proposta socioeducativa s'entén com a formació oberta, oferint accessibilitat, i s'aplicaria amb una sessió guiada de dues hores i mitja, aproximadament. Per tal de portar a terme la proposta seria necessari un espai on poder realitzar la sessió, amb cadires i taules, així com els recursos materials necessaris (full d'activitats, bolígraf i una pantalla digital). A més, la sessió estaria a càrrec d'una formadora que guiaria i dinamitzaria la sessió amb un màxim de deu educadores socials participants per garantir un aprenentatge integral.

En la següent taula es presenta el disseny del recurs i la seva possible implementació. El recurs està dividit en quatre pilars que corresponen al marc teòric del treball. Aquests pilars estructuren la proposta en quatre parts. Cada una d'elles presenta els seus pertinents objectius específics, els continguts, les activitats que es realitzarien, l'avaluació d'aquestes, la temporalització i els recursos necessaris. A més, l'ultima activitat es planteja com una valoració final del recurs.

Taula 1

Disseny de la proposta del recurs socioeducatiu.

PILARS	REFERÈNCIES	OBJECTIUS	CONTINGUTS	ACTIVITATS	AVALUACIÓ	TEMPS	RECURSOS
A. **Masculinitat hegemònica**	García-Mingo i Díaz-Fernández, 2022; Muñoz-Saavedra i Bär Kwast, 2025; Ging, 2017; Delgado Ontivero i Sánchez-Sicilia, 2023.	1. Comprendre la manosfera com a espai de socialització vinculat a la masculinitat hegemònica. 2. Relacionar la manosfera amb les experiències personals.	Definició de la manosfera Masculinitat hegemònica "Crisi de la masculinitat" Masculinitat híbrida	Visualització de contingut real (vídeos/mems) Explicació guiada de la manosfera Reflexió sobre experiències personals relacionades amb els continguts explicats	Capacitat individual dialogada de relacionar els conceptes explicats amb experiències personals.	20 minuts	Suport audiovisual Espai de diàleg
B. **Socialització de gènere digital**	García-Mingo i Díaz-Fernández, 2022; Muñoz-Saavedra i Bär Kwast, 2025; García-Mingo et al., 2022; Ging, 2017.	1. Entendre la manosfera com a comunitat afectiva 2. Identificar les diferents subcultures que configuren la manosfera 3. Reconèixer les emocions que operen com a element cohesionador	Subcultures Socialització digital Comunitat afectiva Emocions cohesionadores	Mapa conceptual (subcultures) Explicació de les emocions cohesionadores Identificar subcultura i emoció	Correcció de l'activitat: frase + subcultura + emoció.	30 minuts	Suport audiovisual Full d'activitats: activitat 1 (veure annex 1)

C. **Arquitectura algorítmica i radicalització**	García-Mingo et al., 2022; Ávila Bravo-Villasante, 2024; Delgado Ontivero i Sánchez-Sicilia, 2023.	1. Reconèixer els mecanismes algorítmics que amplifiquen els discursos de la manosfera.	Cambres d'eco Polarització i radicalització Viralització Cultura del mem	Explicació guiada dels mecanismes algorítmics. Ordenació del procés algorítmic.	Correcció de l'activitat: Seqüència correcta del procés algorítmic	30 minuts	Suport audiovisual Full d'activitats: activitat 2 (veure annex 1)
D. **Paper de l'educació**	García-Mingo et al., 2022; Muñoz-Saavedra, 2025; Stahl et al., 2022; Rodríguez i Ortega, 2023.	1. Detectar indicadors. 2. Desenvolupar estratègies d'intervenció no punitives	*Pedagogic discomfort* Dimensió emocional Espais de diàleg i malestar masculí	Anàlisi d'escena i realització de la *checklist* d'indicadors	Correcció de l'activitat: escriure les conductes de risc identificades a l'escena.	45 minuts	Suport audiovisual i full d'activitats: activitat 3 (veure annex 1)
				Columna què fer / què no fer	Correcció de l'activitat: col·locar correctament les propostes a les columnes Sí/No.		Full d'activitats: activitat 4 (veure annex 1)
				Introduir propostes intervenció	Participació oral en la reflexió sobre les propostes socioeducatives i escriure en el full d'activitats una proposta nova.		Suport audiovisual, espai de diàleg i full d'activitats: activitat 5 (veure annex 1)

Valoració final		1. Valorar el recurs socioeducatiu	Preguntes: Què m'emporto personalment? Què puc aplicar en la meva tasca socioeducativa? Què canviaria del recurs?	Respondre a les preguntes de valoració i compartir les preguntes (voluntari)	Respondre les preguntes de valoració en el full d'activitats.	15 min	Espai de diàleg i full d'activitats: activitat 6 (veure annex 1)

Font: Elaboració pròpia.

6. Resultats

En aquest apartat es concreta l'objectiu de dissenyar el recurs socioeducatiu, presentant la seva estructura i continguts, així com el resultat final.

6.1 Recurs interactiu

En el següent link es pot visualitzar el recurs interactiu real, creat a través de l'eina digital Genially: https://view.genially.com/69b142ec7dd67034cfde8f8b.

6.1.1 Estructura i contingut del recurs

En aquest apartat s'explica el contingut del recurs, així com les possibles explicacions complementàries que dirà el/la formador/a.

Pilar A. Masculinitat hegemònica

El recurs comença amb una visualització d'un vídeo (Federación Mujeres Jóvenes, 2025) de la manosfera, per tal d'impactar als participants i tenir un primer contacte amb els discursos que es transmeten.

La següent pantalla conté un recull de fotografies de mems reals (Fad Juventud. (2022) i una breu explicació sobre què és la manosfera.

Possible explicació de la manosfera persona formadora:

Què està passant amb els nois a internet? Imagina un jove que entra a TikTok o YouTube buscant consells sobre relacions, autoestima o masculinitat. El que es troba no és neutre. Es troba amb un ecosistema: la manosfera. Però que és la manosfera? No és una sola comunitat. És un conjunt d'espais digitals (YouTube, Reddit, TikTok...) on es comparteixen idees sobre què significa "ser home". Però amb un element comú: una narrativa de greuge masculí i oposició al feminisme. I això amb què connecta? Amb una cosa més profunda: la masculinitat hegemònica. Aquest model dominant de "ser home": fort, autosuficient, dominant, sense vulnerabilitat. Actualment aquest model no ha desaparegut, s'ha transformat. Molts joves perceben que aquest models està sent qüestionats, que ja no funcionen igual i, això els genera inseguretat. Apareix desorientació, frustració i pèrdua de referents. I aquí és on entra la manosfera. La manosfera no crea el problema, però dona resposta a aquesta percepció de "crisi de

la masculinitat". I com ho fa? Ofereix explicacions simples ("el feminisme és el problema"), dona sentit al malestar i crea una comunitat. Els discursos de la manosfera semblen nous: parlen d'emocions, utilitzen humor i mems, connecten amb inseguretats. Però en realitat continuen reproduint desigualtat en els seus discursos. És el que la teoria anomena masculinitat híbrida. Però, per què funciona tan bé? Perquè combina emoció + identitat + comunitat, omplint un buit socioafectiu i donant respostes simples a problemes complexos. No només és ideologia, és socialització.

Després de l'explicació s'obre un espai de diàleg en què s'anima als participants a relacionar els conceptes explicats amb experiències personals (si han vist aquest contingut a les xarxes, si s'han trobat amb aquests discursos, si han vist aquesta socialització en els seus usuaris...).

Pilar B. Socialització de gènere digital

El següent pilar s'inicia amb un mapa conceptual interactiu sobre les subcultures, en el que es mostra cada subcultura (MRA, PUA, MGTOW i INCELS) amb la seva definició, narrativa i emoció vinculada. Aquesta pantalla anirà acompanyada amb una explicació verbal de cada subcultura per garantir la seva comprensió i la realització de l'activitat 1 del full d'activitats (veure annex 1). Aquest apartat pretén que les participants entenguin l'estructura i discursos de la manosfera i que aquesta té un component emocional que opera com un element cohesionador.

<u>Mapa conceptual i possible explicació:</u>

- MRA
    - Definició: defensen que el feminisme i les polítiques d'igualtat han generat discriminació contra els homes.
    - Narrativa: injustícia legal/social.
    - Emoció: ràbia.

Explicació: Els MRA es presenten com a activistes pels "drets dels homes" i defensen que els homes estan discriminats per les polítiques d'igualtat i les lleis de violència de gènere. El seu discurs es basa en una narrativa de victimització masculina i en la idea que el feminisme ha generat una situació de desavantatge legal i social per als homes.

Utilitzen intensament estratègies digitals com mems, troleig i viralització per difondre aquestes narratives.

- PUA
    - Definició: promouen tècniques de seducció basades en la manipulació i el control de les dones.
    - Narrativa: control de les dones.
    - Emoció: superioritat.

Explicació: Els PUA centren la seva activitat en ensenyar tècniques de seducció orientades a augmentar l'èxit heterosexual masculí. Parteixen d'una concepció instrumental de les relacions afectives i sexuals, basada en la idea que les dones poden ser manipulades mitjançant estratègies psicològiques. Tot i que sovint no es presenten com un moviment polític, aquests discursos contribueixen a reproduir imaginaris de dominació i cosificació femenina.

- MGTOW
    - Definició: consideren que les relacions amb dones són perjudicials per als homes i opten per allunyar-se'n.
    - Narrativa: sistema en contra dels homes.
    - Emoció: desconfiança.

Explicació: Els MGTOW defensen que els homes han d'"anar pel seu propi camí", evitant el matrimoni i les relacions estables amb dones. Consideren que el sistema legal i social està esbiaixat en contra dels homes i que les relacions heterosexuals comporten més riscos que beneficis. A diferència d'altres subcultures, la seva resposta no és tant la confrontació directa sinó la retirada i el distanciament de les relacions afectives tradicionals.

- INCELS
    - Definició: culpen les dones i el sistema social de la seva manca de relacions afectives o sexuals.
    - Narrativa: exclusió sexual.
    - Emoció: frustració.

Explicació: Els *Incels* es defineixen com a homes que es consideren involuntàriament cèlibes i atribueixen la seva manca de relacions afectives o sexuals a les dones i al sistema social. Defensen que les dones només escullen homes físicament atractius o amb estatus (*Chads*), fet que genera una identitat col·lectiva marcada per la frustració, el ressentiment i la misogínia. És la subcultura més radical i agressiva de la manosfera.

Pilar C. Arquitectura algorítmica i radicalització

El pilar C consta d'una pantalla interactiva on es veu i s'explica el procés algorítmic que segueix la manosfera. Es vol plasmar com el procés algorítmic afecta a la viralització dels discursos de la manosfera i a la radicalització i polarització d'aquests. Aquest apartat també va acompanyat de la realització de l'activitat 2 del full d'activitats (veure annex 1).

Contingut de la pantalla:

- No neutral: els algoritmes prioritzen el contingut que genera més interacció.
- Reaccions emocionals: contingut que provoca més reaccions emocionals, comentaris o temps de visualització.
- Cambres d'eco: les persones acaben consumint repetidament continguts similars, cosa que reforça les seves creences i redueix l'exposició a perspectives diferents.
- Monetització ràbia: els discursos que generen ràbia, frustració o ressentiment tendeixen a tenir més viralització.
- Polarització i radicalització: facilita processos de polarització i radicalització progressiva.
- Cultura del mem: els mems i l'humor permeten difondre continguts misògins sota una aparença irònica o humorística, fet que dificulta problematitzar-los i afavoreix la complicitat grupal.

Pilar D. Paper de l'educació

L'últim pilar del recurs es presenta a partir de quatre imatges creades per la Intel·ligència Artificial (IA) que plasmen diverses situacions d'alerta que poden indicar-

nos que s'està consumint contingut de la manosfera. Aquesta pantalla és la base de l'activitat 3 del full d'activitats (veure annex 1), en què els participants hauran de seleccionar aquelles conductes de risc que ens alerten que els personatges de les escenes poden estar immersos en aquest espai digital. Es pretén treballar l'observació activa de les educadores en situacions de risc que es podrien trobar en els seu dia a dia.

Els continguts de risc de les escenes són: victimització masculina, normalització del discurs antifeminista, vocabulari específic de la manosfera, cultura del mem, validació emocional digital, aïllament del món físic, recomanació algorítmica i discurs de greuge masculí.

Seguidament, s'introdueix l'activitat 4 del full d'activitats (veure annex 1), en què els participants hauran de reflexionar sobre què podem fer com a educadores, desmuntant errors habituals i estereotips.

Finalment, en la última pantalla del pilar, es plantegen diferents propostes d'intervenció des de l'educació social. Aquestes es presenten en 3 eixos:

1. Alfabetització digital
- Analitzar mems en grup
- Desmuntar narratives i discursos
- Explicar el funcionament dels algoritmes

2. Treball emocional
- Crear espais segurs de conversa masculina
- Treball de frustració, rebuig, autoestima
- Validació sense misogínia

3. Creació d'alternatives
- Crear espais de pertinença alternatius
- Referents masculins no antifeministes
- Construir contranarratives

Després de presentar les diferents propostes socioeducatives, s'obra un espai de diàleg amb els participants per reflexionar sobre aquestes (la seva utilitat, possible ús,

noves propostes...). A més, s'anima les educadores a plantejar una nova proposta d'intervenció que podran escriure en l'activitat 5 del full d'activitats (veure annex 1).

Valoració final

Per tal de tancar la sessió, es proposa als participants respondre l'activitat 6 del full d'activitats (veure annex 1): una valoració final del recurs. Aquesta servirà per avaluar l'impacte, la utilitat i la millora del recurs. Finalment, els participants podran compartir voluntàriament les seves respostes per posar-les amb comú amb el grup.

7. Conclusions

El present treball ha tingut com a objectiu general analitzar com la manosfera contribueix a la construcció de models de masculinitat en joves per tal de plantejar un recurs socioeducatiu orientat a sensibilitzar i capacitar educadores socials davant d'aquest fenomen.

Els objectius vinculats al marc teòric s'han pogut desenvolupar àmpliament: la revisió de la literatura ha permès construir una visió estructurada del fenomen, des de la masculinitat hegemònica com a marc conceptual fins a les lògiques algorítmiques que en faciliten la difusió. L'objectiu de reflexionar sobre el rol de l'educació social s'ha abordat de manera més limitada, ja que la literatura és escassa en aquest punt i les propostes existents es formulen sovint com a recomanacions generals sense arribar a models d'intervenció sistematitzats. Finalment, l'objectiu de dissenyar un recurs socioeducatiu s'ha assolit a través del recurs interactiu creat amb Genially, tot i que no ha estat possible aplicar-lo ni avaluar-ne l'impacte real.

Limitacions

El treball presenta diverses limitacions. En primer lloc, la literatura sobre la manosfera és relativament recent i presenta buits significatius: predominen els estudis descriptius i analítics, mentre que les propostes d'intervenció educativa sistematitzades, especialment les que impliquen el rol de l'educadora social, són escasses. En segon lloc, el temps disponible ha estat un factor limitant: el primer semestre va transcórrer en el marc d'una estada Erasmus, la qual va reduir la disponibilitat per avançar en la possible implementació de la proposta. Amb una organització diferent, hauria estat possible plantejar una fase de pilotatge del recurs amb professionals reals, element que hauria enriquit considerablement el treball.

Reflectivitat

Abans d'iniciar aquest treball, el meu coneixement sobre la manosfera era limitat: coneixia els *Incels*, però desconeixia la magnitud de l'ecosistema i les seves repercussions. Aprofundir-hi m'ha fet prendre consciència de fins a quin punt és un fenomen viu i en expansió. Un indicador d'aquesta invisibilitat és que, en compartir el

tema amb persones del meu entorn, moltes desconeixien què era la manosfera o el seu abast real.

Com a dona jove i usuària de xarxes socials, la meva relació amb el fenomen tampoc no és neutral. En el meu consum habitual no em trobo amb discursos manosfèrics explícits, però sí amb mems i continguts que utilitzen l'humor per parlar de gènere (generalment des d'una perspectiva feminista). Això m'ha fet reflexionar sobre una paradoxa: fins i tot el consum de contingut crític contribueix a les dinàmiques algorítmiques que faciliten la difusió d'aquests discursos. Reconèixer aquest biaix ha format part del procés i m'ha permès aproximar-me al fenomen amb una mirada més honesta.

Des de la perspectiva de la meva futura pràctica professional, aquest treball reforça la meva convicció que cal parlar-ne obertament amb els joves. Si molts nois es troben desorientats davant d'un nou paradigma de gènere, la resposta educativa no pot ser la censura ni l'etiquetatge, sinó l'acompanyament: ajudar-los a deconstruir aprenentatges arrelats sobre la masculinitat hegemònica i oferir-los alternatives que no es basin en la misogínia. Aquí és on crec que l'educació social té un paper fonamental per endavant.

Futures línies d'investigació

Finalment, després de realitzar aquest treball considero que és necessari seguir explorant les següents futures línies d'investigació:

- Aprofundir en els mecanismes que expliquen l'eficàcia de la manosfera: què hi ha en la societat actual que ens fa tan susceptibles als discursos radicalitzats en l'entorn digital.

- Estudiar a llarg termini les repercussions de l'exposició a la manosfera en els joves, especialment en la construcció de les seves identitats i relacions afectives.

- Reflexionar sobre els límits de la regulació del contingut a internet: fins on pot i ha d'arribar el control institucional sobre allò que es publica en l'entorn digital.

- Dissenyar i avaluar intervencions socioeducatives que donin resposta real a aquest fenomen: recursos adaptats a les noves tecnologies i al llenguatge dels joves, però també a les necessitats concretes de les educadores socials. No es tracta de crear nous protocols o guies genèriques, sinó de desenvolupar eines més properes a la vida quotidiana i a les situacions que les professionals es troben cada dia en la seva pràctica.

8. Referències bibliogràfiques

Ávila Bravo-Villasante, M. (2024). Machoesfera, discursos de odio y algoritmización de la esfera pública. Teknokultura. Revista de Cultura Digital y Movimientos Sociales, 21(1), 69-77. https://doi.org/10.5209/tekn.90501

Bernárdez-Rodal, A., Rossetti-Musso, I. i Padilla-Castillo, G. (2025). Historia de metodologías para el análisis de estrategias de resistencia y contranarrativas frente a la 'manosfera'. Una apuesta por la investigación-acción. Historia y Comunicación Social, 30(2), 509–519. https://doi.org/10.5209/hics.103107

Broders. (s.d.). Proyecto Broders. https://www.broders.es

Connell, R. W. (2005). Masculinities (2nd ed.). Routledge. https://doi.org/10.4324/9781003116479

Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals. (2024). El influencers antifeministes: els atiadors de la violència digital masclista a internet. https://www.3cat.cat/3catinfo/el-influencers-antifeministes-els-atiadors-de-la-violencia-digital-masclista-a-internet/noticia/3381940/

Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals. (2022). Guia de la violència masclista digital: què és, com evitar-la i on denunciar-la. https://www.3cat.cat/3catinfo/guia-de-la-violencia-masclista-digital-que-es-com-evitar-la-i-on-denunciar-la/noticia/3131887/

Delgado Ontivero, L. (2023). ¿Son los jóvenes la raíz del auge de la misoginia en España? Sesgos y problemas en la cobertura mediática de la manosfera y el antifeminismo español. Ex æquo, 48, 83-98. https://doi.org/10.22355/exaequo.2023.48.06

Delgado Ontivero, L. i Sánchez-Sicilia, A. (2023). Subversión antifeminista: Análisis audiovisual de la manosfera en redes sociales. Revista Prisma Social, 40, 181-212. https://doi.org/10.65598/rps.4958

Departament d'Educació i Formació Professional. (s.d.). Coeducació i perspectiva de gènere. Generalitat de Catalunya. https://educacio.gencat.cat/ca/departament/linies-estrategiques/coeducacio/

Diari Ara (2026, 8 de març). *Irene Montero denuncia amenaces de mort d'un grup neonazi i demana protecció a Interior*. Diari Ara. https://www.ara.cat/politica/irene-montero-denuncia-amenaces-mort-d-grup-neonazi-demana-proteccio-interior_25_5671867.html

Díaz-Fernández, S., García-Mingo, E., i Fuentes, A. (2023). #TeamAlienadas: Anti-feminist ideologic work in the Spanish manosphere. European Journal of Women's Studies, 30(4), 421-439. https://doi.org/10.1177/13505068231173261

Fad Juventud. (2022, 22 de novembre). Memes banalizadores manosfera [Imatge]. Alicia Avilés. https://fad.es/planetajoven/patriarcado-juvenil-misoginia-organizada-y-otros-motivos-que-impiden-acabar-con-las-violencias-machistas/attachment/memes-banalizadores-manosfera/

Federación Mujeres Jóvenes. (2025, 8 de març). [Feminismo en un minuto] [Vídeo d'Instagram]. Instagram. https://www.instagram.com/reel/DG79_wiqWkF/?utm_source=ig_embed

Federación Mujeres Jóvenes. (2024). II grupo de trabajo de expertas en materia de violencia sexual digital. https://observatorioviolenciasexual.org/recurso/ii-grupo-de-trabajo-de-expertas-en-materia-de-violencia-sexual-digital/

García-Mingo, E., i Díaz-Fernández, S. (2022). Jóvenes en la manosfera: Influencia de la misoginia digital en la percepción que tienen los hombres jóvenes de la violencia sexual. Centro Reina Sofía sobre Adolescencia y Juventud, Fundación Fad Juventud. https://doi.org/10.5281/zenodo.7221159

García-Mingo, E., i Díaz-Fernández, S. (2023). Mapping research on online misogyny and manosphere in Spain: The way ahead. Masculinities & Social Change, 12(3), 293–309.https://doi.org/10.17583/mcs.11882

García-Mingo, E., Díaz-Fernández, S., i Tomás-Forte, S. (2022). (Re)configurando el imaginario sobre la violencia sexual desde el antifeminismo: El trabajo ideológico de la manosfera española. Política y Sociedad, 59(1). https://doi.org/10.5209/poso.80369

Ging, D. (2017). Alphas, betas, and incels: Theorizing the masculinities of the manosphere. Men and Masculinities, 22(4), 638-657. https://doi.org/10.1177/1097184X17706401

Lacalle, C. (2023). The otherless other: Las pasiones misóginas de la manosfera española. Signa: Revista de la Asociación Española de Semiótica, 32, 41-53. https://doi.org/10.5944/signa.vol32.2023.36111

Merriam-Webster. (s.d.). Masculinist. En Merriam-Webster.com dictionary. Recuperat el 4 de maig de 2026, de https://www.merriam-webster.com/dictionary/masculinist.

Muñoz-Saavedra, J. i Bär Kwast, B. (2025). Masculinidades hegemónicas, antifeminismo y capitalismo de plataformas: Análisis y acción en una experiencia de alfabetización digital crítica en educación superior. Izquierdas, 54, 1–37. https://doi.org/10.4067/S0718-50492025000100244

Muñoz-Saavedra, J., Cruz-Hernández, A., Jarauta, B. i Calduch, I. (2024). Dinámicas y expresiones de la violencia de género en TikTok: Viejos roles, nuevos lenguajes. En Investigar la infancia en el escenario pandémico: Retos, hallazgos y propuestas desde las ciencias sociales (pp. 205–216). Octaedro. https://doi.org/10.36006/09619-1

Observatorio de Violencia Sexual. (s.d.). Manosfera: ¿Por qué hay hombres que odian a las mujeres? https://observatorioviolenciasexual.org/manosfera/

Over, H., Bunce, C., Baggaley, J. i Zendle, D. (2025). Understanding the influence of online misogyny in schools from the perspective of teachers. PLOS ONE, 20(2), e0299339. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0299339

Pantube. (s.d.). Proyecto UNA. https://pantube.tv/proyecto-una/

Radiotelevisión Española. (s.d.). La manosfera al descubierto. https://lab.rtve.es/manosfera-machismo/

Rodríguez Hernández, J. i Ortega Fernández, E. (2023). Contranarrativas frente a la cultura de la manosfera: @nolesdescasito y otros movimientos para frenar el odio en redes. En Y. G. Franco i A. Bernárdez Rodal (Eds.), Misoginia online: la cultura de la manosfera en el contexto español (pp. 197-216). Tirant Humanidades / Tirant lo Blanch.

Stahl, G., Keddie, A. i Adams, J. (2022). The manosphere goes to school: Problematizing incel surveillance through affective boyhood. Educational Philosophy and Theory. https://doi.org/10.1080/00131857.2022.2097068

TERMCAT, Centre de Terminologia. (s.d.). Mem. Vocabulari de les xarxes socials. https://www.termcat.cat/ca/diccionaris-en-linia/156/fitxa/Mjg2Nzg3Mg%3D%3D

Universidad Complutense de Madrid. (2023). Proyecto I+D+i: «Manosfera» en redes sociales y cultura del odio (2023–2027). https://www.ucm.es/manosfera/

Universitat de Barcelona. (s.d.). Microcredencials: Claus per respondre a la reacció antifeminista: com funciona la manosfera. https://www.il3.ub.edu/ca/microcredencials-claus-respondre-racci-antifeminista-com-funciona-manosfera

Varela Menéndez, N. (2024). Ciberfeminismo, ciberactivismo y manosfera. En L. Nuño Gómez i L. Fernández Montes (Dirs.), La violencia contra las mujeres en el siglo XXI: Derechos, cultura e inteligencia artificial. Editorial Comares.

https://observatorioviolenciasexual.org/recurso/ciberfeminismo-ciberactivismo-y-manosfera/

8.1 Ús de la Intel·ligència Artificial

En la realització d'aquest treball, s'ha fet ús d'eines d'intel·ligència artificial, com ara ChatGPT i Claude, amb finalitats concretes: un mapeig inicial d'iniciatives relacionades amb la manosfera en el context espanyol, la revisió del text pel que fa a ortografia, coherència i organització, i la generació de les imatges utilitzades en l'activitat 3 del recurs didàctic. En tots els casos, els resultats obtinguts han estat revisats i validats de manera crítica. Vivim en un moment en què aquestes eines formen part del nostre entorn, i utilitzar-les de forma conscient i responsable és, en si mateix, una competència que cal desenvolupar.

9. Annexos

9.1 Annex 1

FULL D'ACTIVITATS

Activitat 1. Subcultures

Relaciona cada frase amb la subcultura i emoció corresponent.

Frase	Subcultura	Emoció
"Les dones només es fixen en homes amb estatus i atractiu, la resta no tenim oportunitats"		
"Les lleis i el sistema actual discriminen els homes"		
"Els homes haurien d'evitar relacions amb dones perquè sempre hi surten perdent"		
"Si entens com funcionen les dones, pots influir en elles i aconseguir el que vols"		

Activitat 2. Algoritme

Ordena els següents elements segons el procés algorítmic.

1. Consum repetit
2. Contingut emocional
3. Cambra d'eco
4. Radicalització
5. Recomanació algorítmica

Activitat 3. Conductes de risc

Escriu les alertes que consideris que mostren les escenes

- Escena 1: _
- Escena 2: _

- Escena 3: _ _ _

- Què puc aplicar en la meva tasca socioeducativa?

  _

- Què canviaria del recurs

  _

9.2 Annex 2

RESPOSTES FULL D'ACTIVITATS

Activitat 1. Subcultures

Relaciona cada frase amb la subcultura i emoció corresponent.

Frase[4]	Subcultura	Emoció
"Les dones només es fixen en homes amb estatus i atractiu, la resta no tenim oportunitats"	INCEL	Frustració
"Les lleis i el sistema actual discriminen els homes"	MRA	Ràbia
"Els homes haurien d'evitar relacions amb dones perquè sempre hi surten perdent"	MGTOW	Desconfiança
"Si entens com funcionen les dones, pots influir en elles I aconseguir el que vols"	PUA	Superioritat

Activitat 2. Algoritme

Ordena els següents elements segons el procés algorítmic.

1. Contingut emocional
2. Recomanació algorítmica
3. Consum repetit
4. Cambra d'eco

[4] Les frases utilitzades en aquesta activitat estan basades en discursos reals identificats en la literatura sobre la manosfera, especialment en relació amb les narratives d'hipergàmia femenina en la subcultura INCEL, la victimització masculina en els MRA, l'evitació de relacions dels MGTOW i la instrumentalització de les relacions en els PUA.

5. Radicalització

Activitat 3. Conductes de risc

(s'accepten altres respostes que també es considerin pertinents).

- Escena 1: Victimització masculina i normalització del discurs antifeminista
- Escena 2: Vocabulari específic manosfera i cultura del mem
- Escena 3: Validació emocional digital i aïllament del món físic
- Escena 4: Recomanació algorítmica i discurs de greuge masculí

Activitat 4. Què fer i què no fer

Col·loca a la columna pertinent les següents accions:

No	Sí
2: Ridiculitzar el discurs del jove 3: Censurar contingut 7: Deixar que la situació millori pel seu propi pes. 9: Etiquetar com a masclista 10: Respondre amb dades racionals	1: Crear espai de diàleg 4: Validar el malestar sense validar misogínia 5: Treballar emocions (frustració, rebuig) 6: Explicar funcionament del contingut que consumeix 8: Facilitar referents masculins alternatius

Activitat 5. Proposta d'intervenció

- Resposta oberta

Activitat 6. Valoració final

- Resposta oberta